Hukuk Bölümü 2009/276 E., 2010/85 K.

"İçtihat Metni"

Davacı vekili, dava dilekçesinde, 25. Mekanize Tugay Komutanlığı'na bağlı Göle Garnizon Komutanlığı'nda görevli P.Uz.Çvş. T. A.'ün, 15.10.2007 tarihinde bölgede çıkan bir orman yangınına müdahale için Komutanlıkça görevlendirildiğini ve Hizmet Birliğine ait yangın aracı ile yangın mahalline giderken, aracın (askeri araç) Göle Çakırüzüm Köyü girişinde devrilmesi sonucu hayatını kaybettiğini belirterek Z. A. için 1.000.-YTL maddi (destekten yoksun kalma), 40.000.-YTL manevi tazminata, M. A. için 1.000.-YTL maddi (destekten yoksun kalma), 30.000.-YTL manevi tazminata hükmedilmesi, hükmedilecek her türlü tazminata kaza tarihinden itibaren faiz işletilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

Davalı idare vekili, savunma dilekçesinde, davada askeri idari yargının görevli olduğunu ileri sürerek görev itirazında bulunmuştur.

ANKARA 18. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 30.9.2009 gün ve E:2008/213 sayı ile, 2918 sayılı Yasa'nın 106. maddesi gereğince davalının yargı yolu itirazının reddine, Mahkemelerinin görevli olduğuna karar vermiştir.

Davalı idare vekilinin, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması yolundaki dilekçesi üzerine dava dosyası örneği AYİM Başsavcılığı'na gönderilmiştir.

ASKERİ YÜKSEK İDARE MAHKEMESİ BAŞSAVCISI; Davacılar vekili tarafından Milli Savunma Bakanlığı aleyhine açılan maddi ve manevi tazminat istemli davanın görüldüğü Ankara 18'inci Asliye Hukuk Mahkemesi'nde, davalı vekili (Hazine Avukatı) tarafından, davaya cevap dilekçesi ile görev yönünden itirazda bulunularak davada Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin görevli olduğunun ileri sürüldüğü, anılan Mahkeme tarafından 11.2.2009 tarihli oturumda söz konusu görev itirazının reddine karar verildiği, bu karara karşı davalı Milli Savunma Bakanlığı vekili tarafından 12.2.2009 tarihli dilekçe ile olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması talebinde bulunulduğu ve Ankara 18'inci Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından ilgili evrak örneklerinin olumlu görev uyuşmazlığı çıkarma hakkında düşünce bildirilmesi amacıyla önce Danıştay Başsavcılığı'na, bu makam tarafından olumlu görev uyuşmazlığı hususunda görüş bildirmesi istenecek makamın AYİM Başsavcılığı olduğundan bahisle evrakın iade edilmesi üzerine de Başsavcılıklarına gönderildiğinin anlaşıldığı, dava, davacılar yakını olan P.Uzm.Çvş.T. A.'ün, Göle 25'inci Mknz.P.Tug.K.lığı emrinde görev yaptığı sırada 15.10.2007 tarihinde bölgede çıkan bir orman yangınına müdahale etmek üzere görevlendirilmesi nedeniyle içinde bulunduğu askeri aracın devrilmesi sonucu vefat etmesine bağlı olarak, davacılar tarafından talep edilen maddi ve manevi tazminatın davalı idarece ödenmesine hükmedilmesi istemiyle açıldığı, Anayasa'nın 125'inci maddesinin son fıkrasında idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğunun düzenlendiği, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları ihlal edilenler tarafından açılacak tam yargı davalarının görüm ve çözümünün idari yargı yerlerinin görevine girdiği, ancak dava konusunu oluşturan zararın davalı idareye ait aracın trafik kazası yapması sonucu meydana gelmiş olması nedeniyle görevli yargı yeri açısından Karayolları Trafik Kanunu hükümlerinin irdelenmesi gerektiği, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun, trafik kazalarına ilişkin yedinci kısmını izleyen hukuki sorumluluk ve sigorta hakkındaki sekizinci kısmının, "İşleten ve Araç İşleticisinin Bağlı Olduğu Teşebbüs Sahibinin Hukuki Sorumluluğu" başlıklı birinci bölümünde aynı başlıkla yer alan 85'inci maddesi değişik birinci fıkrasında, "Bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa, motorlu aracın bir teşebbüsün unvanı veya işletme adı altında veya bu teşebbüs tarafından kesilen biletle işletilmesi halinde, motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibi, doğan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar" ve değişik beşinci fıkrasında, "İşleten ve araç işleticisi teşebbüsün sahibi, aracın sürücüsünün veya aracın kullanılmasına katılan yardımcı kişilerin kusurundan kendi kusuru gibi sorumludur" hükümlerini taşıdığı; aynı kısmın "Özel Durumlar" başlıklı üçüncü bölümünün, Devlete ve kamu kuruluşlarına ait araçların durumunu düzenleyen değişik 106'ncı maddesinde ise, "Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine ve belediyelere, kamu iktisadi teşebbüslerine ve kamu kuruluşlarına ait motorlu araçların sebep oldukları zararlardan dolayı, bu Kanunun işletenin hukuki sorumluluğuna ilişkin hükümleri uygulanır" hükmüne yer verildiği, 2918 sayılı Kanun'un 85'inci maddesinden, işleten ve teşebbüs sahibinin, bir motorlu aracın işletilmesinden ve bu arada aracın sürücüsünün ve işletme yardımcılarının eylem ve davranışlarından dolayı üçüncü kişilerin uğradıkları zararlardan, -kusurlu olup olmamalarına bakılmaksızın- "tehlike esası"na göre sorumlu tutuldukları; 106'ncı madde ile de, maddede sayılan kamu kurum ve kuruluşlarının da 85'inci maddede tarif edilen işleten gibi hukuki sorumluluğa tabi kılındığının anlaşıldığı, sözü edilen Yasa hükümlerinde, açıkça göreve ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği gibi, esasen 85'inci maddedeki işletenin hukuki sorumluluğunun zarar gören üçüncü kişiler bakımından ele alınmış olması karşısında, işleten veya teşebbüs sahibi ile hizmet ilişkisi içinde bulunan araç sürücüsü veya diğer görevlilerin uğradıkları zararlardan dolayı hukuki sorumluluğun genel hükümlere tabi olmasının doğal olduğu, nitekim Karayolları Trafik Kanunu'nun hukuki sorumluluğa ilişkin diğer hükümlerinde, 85'inci madde kapsamı dışında kalan hallerde genel hükümlerin uygulanacağına işaret edildiği, belirtilen duruma göre, kamu kurumuna ait motorlu aracın kamu hizmetinin yürütülmesi amacıyla işletilmesi sırasında, bir kamu görevlisinin yaralanması ya da ölmesi nedeniyle uğranılan zararlardan dolayı, idarenin hizmet kusuru ya da objektif sorumluluk esasları çerçevesinde sorumlu olup olmadığının yargısal denetiminin, idari eylemden doğan zararların giderilmesi için açılacak bir tam yargı davası kapsamında idari yargı yerlerince yapılacağı (Bkz.:Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü 20.11.2000 tarih ve E:2000/20, K:2000/47 sayılı kararı), Anayasa'nın 157'inci maddesinde, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların yargı denetimini yapan ilk ve son derece mahkemesi olduğu, ancak askerlik yükümlülüğünden doğan uyuşmazlıklarda ilgilinin asker kişi olması şartının aranmayacağının belirtildiği; 20.7.1972 günlü ve 1602 sayılı Yasa'nın 25.12.1981 günlü ve 2568 sayılı Yasa ile değişik 20'nci maddesinde de aynı hükmün yer aldığı, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin bir davaya bakabilmesi için dava konusu idari işlemin "asker kişiyi ilgilendirmesi" ve "askeri hizmete ilişkin bulunması" koşullarının birlikte gerçekleşmesi gerektiği, 1602 sayılı Yasa'nın 20'inci maddesinde, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli bulunan veya hizmetten ayrılmış olan, subay, askeri memur, astsubay, askeri öğrenci, uzman çavuş, uzman jandarma çavuş, erbaş ve erler ile sivil memurların asker kişi sayıldığı, idari eylemin "askeri hizmete ilişkin bulunması" eylemin kanun ve nizamların Türk Silahlı Kuvvetlerine tanıdığı yetki ve görevlerin yerine getirilmesi amacına yönelik olması anlamını taşıdığı, askeri nitelikte idari eylemi de, askeri kural ve gerekler çerçevesinde yürütülen askeri hizmet sırasındaki bir hareket, tutum veya meydana gelen ya da getirilen bir olay olarak tanımlamanın olanaklı olduğu, idari eylemin "asker kişiyi ilgilendirmesi" için, eylemin bir asker kişiye yönelmesi, zarar verici etkilerini bir asker kişinin beden bütünlüğü veya malvarlığı sahasında meydana getirmiş olması gerektiği, olayda, davalı idareye ait aracın tahsis edildiği görevin veya hizmetin yürütülmesi sırasında araçta yolcu olarak bulunan davacılar yakının, meydana gelen trafik kazası sonucu ölümü dolayısıyla uğranılan zararların idare tarafından tazmin edilmesi istenildiği anlaşılmakla, zararın askeri bir görevin hizmetin yürütülmesi sırasında doğması ve asker kişinin bedeninde oluşması karşısında davada idari eylemin "askeri hizmete ilişkin bulunması" ve "asker kişiyi ilgilendirmesi" koşullarının birlikte gerçekleştiği ve dolayısıyla AYİM'in görevli olduğunun değerlendirildiği, bu nedenlerle; 2247 sayılı Kanun'un 10, 12 ve 13'üncü maddeleri gereğince olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasının, dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesinin ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin görevli olduğuna karar verilmesinin gerektiği belirtilmiştir.

Başkanlıkça, 2247 sayılı Yasa'nın 13. maddesine göre Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın da yazılı düşüncesi istenilmiştir.

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI; Davacı Z. A. vekili tarafından davalı Milli Savunma Bakanlığı aleyhine Ankara 18. Asliye

Hukuk Mahkemesi'nde açılan 2008/213 Esas sayılı tazminat davasında, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başsavcılığı tarafından 2247 sayılı Kanun'un 10. maddesi gereğince olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması nedeniyle gönderilen 2009/276 Esas sayılı dosyanın incelendiği, 25. Mekanize Tugay Komutanlığı'na bağlı Göle Garnizon Komutanlığı'nda görevli P. Uz. Çvş. T. A.'ün 15.10.2007 tarihinde bölgede çıkan bir orman yangınına müdahale için Komutanlıkça görevlendirilmesi sonucunda askeri araç ile yangın mahalline giderken aracın devrilmesi sonucunda vefat etmesi nedeniyle uğranılan maddi ve manevi tazminatın idare tarafından ödenmesine karar verilmesi için Ankara 18. Asliye Hukuk Mahkemesi'ne açılan davada, davalı idare tarafından görev itirazında bulunulması üzerine olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığının anlaşıldığı, Anayasa'nın 125/son madde ve fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü bulunduğunun kurala bağlandığı, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesi gereğince idari eylem ve işlemlerden dolayı zarara uğrayanlar tarafından açılan tam yargı davalarının, idari dava türleri arasında sayıldığı, buna karşın, dava konusu zararın, kamu idaresine ait aracın karayolu üzerinde işletilmesi sırasında meydana gelmiş olması nedeniyle, görevli yargı yerinin belirlenebilmesi için konuya ilişkin özel düzenleme içeren Karayolları Trafik Yasası hükümlerinin gözden geçirilmesi gerektiği, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 85. maddesinin değişik birinci fıkrasında, "Bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa, motorlu aracın bir teşebbüsün unvanı veya işletme adı altında veya bu teşebbüs tarafından kesilen biletle işletilmesi halinde, motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibi, doğan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar" hükmünü ve değişik beşinci fıkrasının, "İşleten ve araç işleticisi teşebbüsün sahibi, aracın sürücüsünün veya aracın kullanılmasına yardımcı kişilerin kusurundan kendi kusuru gibi sorumludur" hükümlerini taşıdığı; 106. maddesinde ise, "Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine ve belediyelere, kamu iktisadi teşebbüslerine ve kamu kuruluşlarına ait motorlu araçların sebep oldukları zararlardan dolayı, bu Kanunun işletenin hukuki sorumluluğuna ilişkin hükümleri uyanır" hükmüne yer verildiği, anılan 85. maddeden, işleten ve teşebbüs sahibinin, bir motorlu aracın isletilmesinden ve bu arada aracın sürücüsünün ve işletme yardımcılarının eylem ve davranışlarından dolayı üçüncü kişilerin uğradıkları zararlardan, kusurlu olup olmamalarına bakılmaksızın "tehlike esası"na göre sorumlu tutuldukları; 106. madde ile de, maddede sayılan kamu kurum ve kuruluşlarının işleten gibi aynı hukuki sorumluluğa tabi kılındığının anlaşıldığı, sözü edilen Yasa hükümlerinde, açıkça göreve ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği gibi, esasen 85. maddedeki işletenin hukuki sorumluluğunun zarar gören üçüncü kişiler bakımından ele alınmış olması karşısında, işleten veya teşebbüs sahibi ile hizmet ilişkisi içinde bulunan araç sürücüsü veya diğer görevlilerin uğradıkları zararlardan dolayı hukuki sorumluluğun genel hükümlere tabi olmasının doğal olduğu, nitekim, Karayolları Trafik Kanunu'nun hukuki sorumluluğa ilişkin diğer hükümlerinde, 85. madde kapsamı dışında kalan hallerde genel hükümlerin uygulanacağına işaret edildiği, belirtilen duruma göre, kamu kurumuna ait motorlu aracın kamu hizmetinin yürütülmesi amacıyla işletilmesi sırasında bir kamu görevlisinin yaralanması ya da ölmesi nedeniyle uğranılan zararlardan dolayı, idarenin hizmet kusuru ya da objektif sorumluluk esasları çerçevesinde sorumlu olup olmadığının yargısal denetiminin, idari eylemden doğan zararların giderilmesi için açılacak bir tam yargı davası kapsamında idari yargı yerlerince yapılacağı, davada, yargı yerlerinden hangisinin görevli olduğu hususuna gelince: Anayasa'nın 157. maddesinde, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların yargı denetimini yapan ilk ve son derece mahkemesi olduğu, ancak askerlik yükümlülüğünden doğan uyuşmazlıklarda ilgilinin asker kişi olması şartının aranmayacağının belirtildiği; 1602 sayılı Yasa'nın 20. maddesinde de aynı hükmün yer aldığı, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin bir davaya bakabilmesi için dava konusu idari işlem ya da eylemin "asker kişiyi ilgilendirmesi" ve "askeri hizmete ilişkin bulunması" koşullarının birlikte gerçekleşmesi gerektiği, 1602 sayılı Yasa'nın değişik 20. maddesinde, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli bulunan veya hizmetten ayrılmış olan subay, askeri memur, astsubay, askeri öğrenci, uzman çavuş, uzman jandarma çavuş, erbaş ve erler ile sivil memurların asker kişi sayıldığı, eylemin "askeri hizmete ilişkin bulunması", eylemin kanun ve nizamların Türk Silahlı Kuvvetlerine tanıdığı yetki ve görevlerin yerine getirilmesi amacına yönelik olması anlamını taşıdığı, askeri nitelikteki idari eylemi de, askeri kural ve gerekler çerçevesinde yürütülen askeri hizmet sırasındaki bir hareket, tutum veya meydana gelen ya da getirilen bir olay olarak tanımlamanın olanaklı olduğu, idari eylemin "asker kişiyi ilgilendirmesi" için, eylemin bir asker kişiye yönelmesi, zarar verici etkilerini bir asker kişinin beden bütünlüğü veya malvarlığı sahasında meydana getirmiş olması gerektiği, olayda, askeri aracın tahsis edildiği hizmetin yürütülmesi sırasında araç içinde görevli bulunan askerin ölümü dolayısıyla uğranılan zararların idarece tazmin edilmesi istenildiğine göre, zararın askeri kural ve talimatlar çerçevesinde yürütülen bir hizmet sırasında doğması ve asker kişinin bedeninde oluşması karşısında, davada idari eylemin "askeri hizmete ilişkin bulunması" ve "asker kişiyi ilgilendirmesi" koşullarının birlikte gerçekleştiği anlaşıldığından, uyuşmazlığa konu edilen davanın görüm ve çözümünde Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin görevli bulunduğu, nitekim, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 7.7.2008 gün, 2007/518 ve 2008/191 sayılı kararında görevli bulunduğu askeri aracın uğradığı trafik kazası sonucu meydana gelen ölümlü kaza nedeniyle idare aleyhine açılan tazminat davasının Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nde çözümlenmesi yolunda hüküm kurulduğu, bu nedenle; Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başsavcılığı'nın 2247 sayılı Yasa'nın 10. maddesi gereğince yapmış olduğu başvurunun kabulü ile Ankara 18. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2008/213 Esas sayılı görevlilik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerektiği yolunda yazılı düşünce vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Mahmut BİLGEN, Habibe ÜNAL, Nüket YOKLAMACIOĞLU, Muhittin KARATOPRAK ve Gürbüz GÜMÜŞAY'ın katılımlarıyla yapılan 5.4.2010 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME : Başvuru yazısı ve dava dosyası üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalı idare vekilinin anılan Yasanın 10/2 maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine AYİM Başsavcısı'nca, 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde askeri idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile AYİM Savcısı Müjdat TUNA'nın davada askeri idari yargının görevli olduğu yolundaki yazılı ve sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, P.Uz.Çvş. olan davacıların yakınının 15.10.2007 tarihinde bölgede çıkan bir yangına müdahale için görevli olarak yangın mahalline giderken, yangın aracının(askeri araç) devrilmesi sonucu hayatını kaybetmesi nedeniyle maddi ve manevi tazminatın faiziyle birlikte davalı idareden tahsili istemiyle açılmıştır.

Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmış olup, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları ihlâl edilenler tarafından açılacak tam yargı davalarının görüm ve çözümünün idari yargı yerlerinin görevine girdiği tartışmasızdır.

Ancak, tazminatın konusunu oluşturan zararın kamu idaresine ait bir motorlu aracın karayolu üzerinde işletilmesi sırasında meydana gelmiş olması nedeniyle, görevli yargı yerinin belirlenebilmesi için konuya ilişkin özel düzenleme içeren Karayolları Trafik

Kanunu hükümlerinin gözden geçirilmesi gerekmektedir.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun, trafik kazalarına ilişkin yedinci kısmını izleyen hukuki sorumluluk ve sigorta hakkındaki sekizinci kısmının, "İşleten ve Araç İşleticisinin Bağlı Olduğu Teşebbüs Sahibinin Hukuki Sorumluluğu" başlıklı birinci bölümünde aynı başlıkla yer alan 85. maddesi değişik birinci fıkrasında, "Bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa, motorlu aracın bir teşebbüsün unvanı veya işletme adı altında veya bu teşebbüs tarafından kesilen biletle işletilmesi halinde, motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibi, doğan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar" ve değişik beşinci fıkrasında, "İşleten ve araç işleticisi teşebbüsün sahibi, aracın sürücüsünün veya aracın kullanılmasına yardımcı kişilerin kusurundan kendi kusuru gibi sorumludur" hükümlerini taşımakta; aynı kısmın "Özel Durumlar" başlıklı üçüncü bölümünde Devlete ve kamu kuruluşlarına ait araçların durumunu düzenleyen değişik 106. maddesinde ise, "Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine ve belediyelere, kamu iktisadi teşebbüslerine ve kamu kuruluşlarına ait motorlu araçların sebep oldukları zararlardan dolayı, bu Kanunun işletenin hukuki sorumluluğuna ilişkin hükümleri uygulanır" hükmüne yer verilmektedir.

Anılan 85. maddeden, işleten ve teşebbüs sahibinin, bir motorlu aracın işletilmesinden ve bu arada aracın sürücüsünün ve işletme yardımcılarının eylem ve davranışlarından dolayı üçüncü kişilerin uğradıkları zararlardan, kusurlu olup olmamalarına bakılmaksızın "tehlike esası"na göre sorumlu tutuldukları; 106. madde ile de, maddede sayılan kamu kurum ve kuruluşlarının işleten gibi aynı hukuki sorumluluğa tabi kılındığı anlaşılmaktadır.

Sözü edilen Yasa hükümlerinde, açıkça göreve ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği gibi, esasen 85. maddedeki işletenin hukuki sorumluluğunun zarar gören üçüncü kişiler bakımından ele alınmış olması karşısında, işleten veya teşebbüs sahibi ile hizmet ilişkisi içinde bulunan araç sürücüsü veya diğer görevlilerin uğradıkları zararlardan dolayı hukuki sorumluluğun genel hükümlere tabi olması doğaldır.

Nitekim, Karayolları Trafik Kanunu'nun hukuki sorumluluğa ilişkin diğer hükümlerinde, 85. madde kapsamı dışında kalan hallerde genel hükümlerin uygulanacağına işaret edilmiştir.

Belirtilen duruma göre, kamu kurumuna ait motorlu aracın kamu hizmetinin yürütülmesi amacıyla işletilmesi sırasında bir kamu görevlisinin yaralanması ya da ölmesi nedeniyle uğranılan zararlardan dolayı, idarenin hizmet kusuru ya da objektif sorumluluk esasları çerçevesinde sorumlu olup olmadığının yargısal denetiminin, idari eylemden doğan zararların giderilmesi için açılacak bir tam yargı davası kapsamında idari yargı yerlerince yapılacağı açıktır.

Davada, idari yargı yerlerinden hangisinin görevli olduğuna gelince:

Anayasa'nın 157. maddesinde, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların yargı denetimini yapan ilk ve son derece mahkemesi olduğu, ancak askerlik yükümlülüğünden doğan uyuşmazlıklarda ilgilinin asker kişi olması şartının aranmayacağı belirtilmiş; 20.7.1972 tarih ve 1602 sayılı Yasa'nın 20. maddesinde de, "Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Türk Milleti adına; askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların ilk ve son derece mahkemesi olarak yargı denetimini ve diğer kanunlarda gösterilen, görevleri yapar. Ancak, askerlik yükümlülüğünden doğan uyuşmazlıklarda; ilgilinin asker kişi olması şartı aranmaz" hükmü yer almıştır. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin bir davaya bakabilmesi için dava konusu idari işlem ya da eylemin "asker kişiyi ilgilendirmesi" ve "askeri hizmete ilişkin bulunması" koşullarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir.

1602 sayılı Yasa'nın değişik 20. maddesinde, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli bulunan veya hizmetten ayrılmış olan subay, askeri memur, astsubay, askeri öğrenci, uzman çavuş, uzman jandarma çavuş, erbaş ve erler ile sivil memurlar asker kişi sayılmaktadır.

İdari eylemin "askeri hizmete ilişkin bulunması", eylemin kanun ve nizamların Türk Silahlı Kuvvetlerine tanıdığı yetki ve görevlerin yerine getirilmesi amacına yönelik olması anlamını taşımaktadır. Askeri nitelikteki idari eylemi de, askeri kural ve gerekler çerçevesinde yürütülen askeri hizmet sırasındaki bir hareket, tutum veya meydana gelen ya da getirilen bir olay olarak tanımlamak olanaklıdır.

İdari eylemin "asker kişiyi ilgilendirmesi" için, eylemin bir asker kişiye yönelmesi, zarar verici etkilerini bir asker kişinin beden bütünlüğü veya malvarlığı sahasında meydana getirmiş olması gerekir.

Olayda, askeri aracın tahsis edildiği hizmetin yürütülmesi sırasında araçta görevli bulunan P.Uz.Çvş. olan davacıların yakınının ölümü dolayısıyla uğranılan zararların idarece tazmin edilmesi istenildiğine göre, zararın askeri kural ve talimatlar çerçevesinde yürütülen bir hizmet sırasında doğması ve asker kişinin bedeninde oluşması karşısında, davada idari eylemin "askeri hizmete ilişkin bulunması" ve "asker kişiyi ilgilendirmesi" koşullarının birlikte gerçekleştiği anlaşıldığından, uyuşmazlığa konu edilen davanın görüm ve çözümünde Askeri Yüksek İdare Mahkemesi görevli bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başsavcısı'nca yapılan başvurunun kabulü ile davalı idare vekilinin görev itirazının reddine ilişkin Asliye Hukuk Mahkemesi kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ:Davanın çözümünde ASKERİ İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başsavcısı'nın BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile davalı idare vekilinin GÖREV İTİRAZININ REDDİNE İLİŞKİN Ankara 18. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 30.9.2009 gün ve E:2008/213 sayılı KARARININ KALDIRILMASINA, 5.4.2010 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.